

Regeringens proposition

1982/83: 136

om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar;

beslutad den 17 mars 1983.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har upptagits i bifogade utdrag av regeringsprotokoll.

På regeringens vägnar

OLOF PALME

KJELL-OLOF FELDT

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att grundfonden för Konungariket Sveriges stadshypotekskassa höjs från 10.5 miljarder kr. till 12.5 miljarder kr. Vidare föreslås vissa ändringar beträffande stadshypotekskassans styrelse. För stadshypoteksförening öppnas möjlighet att i vissa fall lämna lån mot säkerhet av kommunal borgen.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar,¹

dels att 2, 3, 6, 13, 19, 20 och 28 §§ skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 30 a §, av nedan angivna lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*2 §²

Kassan förvaltas av en styrelse med säte i Stockholm. Styrelsen består av *nio* ledamöter.

Kassan förvaltas av en styrelse med säte i Stockholm. Styrelsen består av *tio* ledamöter.

Regeringen utser två ledamöter och två suppleanter för dem för tre år. Fullmäktige i riksgäldskontoret utser en ledamot och suppleant för honom likaledes för tre år.

Övriga sex ledamöter samt sex personliga suppleanter för dem *väljes* på ordinarie ombudsstämma. Av dessa *väljes* två ledamöter och deras suppleanter varje år för en tid av tre år. Val av ledamot eller suppleant sker för tiden till och med den ordinarie ombudsstämma som *hålles* under tredje året efter det år då valet förrättades.

Sex ledamöter samt sex personliga suppleanter för dem *väljs* på ordinarie ombudsstämma. Av dessa *väljs* två ledamöter och deras suppleanter varje år för en tid av tre år. Val av ledamot eller suppleant sker för tiden till och med den ordinarie ombudsstämma som *hålls* under tredje året efter det år då valet förrättades.

Verkställande direktören är ledamot i styrelsen. Hans ställföreträdare är suppleant.

Avgår vald ledamot eller suppleant före utgången av den tid för vilken han är vald, *väljes* ny ledamot eller suppleant för återstående tid vid nästa ordinarie ombudsstämma.

Avgår vald ledamot eller suppleant före utgången av den tid för vilken han är vald, *väljs* ny ledamot eller suppleant för återstående tid vid nästa ordinarie ombudsstämma.

Regeringen förordnar en av de av regeringen utsedda ledamöterna att vara styrelsens ordförande. Den av riksgäldsfullmäktige utsedde ledamoten är styrelsens vice ordförande.

Regeringen bestämmer arvoden till de av regeringen och av riksgäldsfullmäktige utsedda ledamöterna.

3 §

Verkställande direktör utses och entledigas av styrelsen.

Verkställande direktör *och ställföreträdare för denne (vice verkställande direktör)* utses och entledigas av styrelsen.

¹ Lagen omtryckt 1974: 261. Senaste lydelse av lagens rubrik 1975: 653.

² Senaste lydelse 1975: 653.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Ombud för föreningarna skall årligen före utgången av juni månad sammanträda till ordinarie ombudsstämma i Stockholm på tid, som kassans styrelse bestämmer. Stämman förrättar föreskrivna val av ledamöter och suppleanter i kassans styrelse samt av revisorer och suppleanter för dessa, avgör fråga om fastställande av balansräkningen och beslutar i fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.

Extra ombudsstämma skall utlysas av styrelsen, när den finner det lämpligt eller revisorererna begär det.

Varje förening får till ombudsstämma utse fem ombud jämte fem suppleanter:

Till ombud får ej utses ledamot eller suppleant i kassans styrelse eller verkställande direktör eller annan tjänsteman hos kassan.

Till ombud får ej utses ledamot eller suppleant i kassans styrelse eller tjänsteman hos kassan.

Ingen får på ombudsstämma deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och kassan. Ej heller får någon deltaga i behandling av fråga rörande avtal mellan kassan och tredje man, om han i frågan har ett väsentligt intresse som kan strida mot kassans. Detta äger motsvarande tillämpning på gåva från kassan och på rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Verkställande direktör eller annan tjänsteman hos förening eller av kassan utsedd styrelseledamot hos förening får ej såsom ombud vid ombudsstämma deltaga i beslut om ansvarsfrihet.

13 §³

Som grundfond för kassan ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garanti-förbindelse på *tio* och en halv miljarder kr.

Som grundfond för kassan ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garanti-förbindelse på *tolv* och en halv miljarder kr.

19 §³

Stadshypoteksförening har till ändamål att lämna lån mot säkerhet i form av pantträtt i fastighet eller tomträtt (inteckningssäkerhet) och lån åt samfällighetsförening, kommun, landstingskommun och sådan församling eller samfällighet som avses i lagen (1961:436) om församlingsstyrelse samt att driva annan verksamhet som står i samband därmed.

Stadshypoteksförening har till ändamål att inom sitt verksamhetsområde utöva låneverksamhet avseende fast egendom eller med tomträtt upplåten fastighet som bebyggs för att användas huvudsakligen till bostäder eller affärslokaler. Långivningen får avse även annan bebyggelse, om den finansieras med stöd av statligt bostadslån eller statligt lån för anordnande av allmän samlingslokal. Förening får även driva annan verksamhet som har samband med långivningen.

³ Senaste lydelse 1982: 133.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

20 §²

Ansökan om tillstånd att bilda förening göres hos regeringen. Regeringen bestämmer förenings verksamhetsområde. Inom detta får förening utöva låneverksamhet avseende fast egendom eller med tomträtt upplåten fastighet som bebyggs för att användas huvudsakligen till bostäder eller affärslokaler. Långivningen får avse även annan bebyggelse, om den finansieras med stöd av statligt bostadslån eller statligt lån för anordnande av allmän samlingslokal.

Förening får ej börja sin verksamhet, innan den hos kassan anmält sig vilja erhålla lån till ett minimibelopp som regeringen bestämmer.

28 §³

Förening får, om ej annat följer av 31 eller 34 §, lämna lån endast mot betryggande *inteckningssäkerhet*.

För att täcka kostnader under tiden för uppförande av byggnad på fast egendom eller med tomträtt upplåten fastighet får förening lämna lån i form av byggnadskreditiv. Byggnadskreditiv får dock lämnas endast om låntagaren utöver säkerhet, som *föreskrives* i första stycket, ställer annan betryggande säkerhet för lånet.

Ansökan om tillstånd att bilda förening görs hos regeringen. Regeringen bestämmer förenings verksamhetsområde.

Förening får, om ej annat följer av denna lag, lämna lån endast mot betryggande *säkerhet i form av panträtt i fastighet eller tomträtt (inteckningssäkerhet)*.

För att täcka kostnader under tiden för uppförande av byggnad på fast egendom eller med tomträtt upplåten fastighet får förening lämna lån i form av byggnadskreditiv. Byggnadskreditiv får dock lämnas endast om låntagaren utöver säkerhet, som *föreskrivs* i första stycket, ställer annan betryggande säkerhet för lånet.

30 a §

För bebyggelse som har finansierats med stöd av statligt bostadslån får förening i särskilda fall lämna lån mot säkerhet i form av kommunal borgen.

Denna lag träder i kraft två veckor efter den dag, då lagen enligt uppgift på den utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

FINANSDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1983-03-17

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden I. Carlsson, Lundkvist, Feldt, Sigurdson, Gustafsson, Leijon, Hjelm-Wallén, Petersson, Andersson, Rainer, Boström, Bodström, Göransson, Gradin, Dahl, R. Carlsson, Holmberg, Hellström

Föredragande: statsrådet Feldt

Proposition om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar

1 Inledning

Stadshypoteksinstitutionen består av en central kassa – Konungariket Sveriges stadshypotekskassa – och tjugo regionalt verksamma stadshypoteksföreningar. Genom föreningarna lämnar institutionen lån i huvudsak mot säkerhet i form av pantträtt i bostads- och affärsfastigheter. Stadshypotekskassan har till uppgift att skaffa medel till föreningarnas kreditgivning genom upplåning mot obligationer eller genom annan upplåning. Kassans upplåningsrätt bestäms av storleken av den grundfond som staten ställer till kassans förfogande. Upplåningen får inte överstiga tio gånger grundfondens storlek. Grundfonden uppgår f. n. till 10,5 miljarder kr. och består av en garantiförbindelse som fullmäktige i riksgäldskontoret har utfärdat. Den senaste grundfondshöjningen skedde år 1982 med 2 miljarder kr. (prop. 1981/82: 84, NU 21, rskr 150, SFS 1982: 133). Kassan förvaltas av en styrelse, som består av nio ledamöter.

Stadshypotekskassan har i en skrivelse till regeringen den 23 februari 1983 hemställt att kassans grundfond höjs från 10,5 miljarder kr. till 12,5 miljarder kr. Vidare har kassan hemställt att antalet styrelseledamöter ökas från nio till tio samt att verkställande direktören blir självskriven ledamot i styrelsen. Skrivelsen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga 1*.

Yttranden över stadshypotekskassans framställning har avgetts av bankinspektionen, bostadsstyrelsen, fullmäktige i Sveriges riksbank och fullmäktige i riksgäldskontoret.

2 Föredragandens överväganden

Bestämmelser för stadshypoteksinstitutionens verksamhet finns i lagen (1968:576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar (SL, omtryckt 1974:261, ändrad senast 1982:1151).

Enligt 13 § SL ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garantiförbindelse som grundfond för kassan. Grundfonden är avsedd att i sista hand användas för att fullgöra stadshypotekskassans förbindelser gentemot obligationsinnehavare. Efter anmälan till riksgäldskontoret får grundfonden tas i anspråk för att fullgöra kassans förbindelser om kassan tillfälligtvis saknar medel. Annars får grundfonden användas endast vid kassans likvidation. Tas grundfonden i anspråk i annat fall än vid likvidation, skall det använda beloppet snarast möjligt återbetalas till staten. Vid återbetalning skall staten ersättas för den ränta som staten kan ha utgett med anledning av att fonden har använts. Vid likvidation får grundfonden utnyttjas endast i den mån kassan inte har någon annan tillgång som svarar för dess förbindelser.

Enligt 7 § andra stycket SL krävs tillstånd av regeringen för att kassan skall få ta upp nytt lån, om grundfonden genom förluster på kassans rörelse i dess helhet går ned mer än 5%. Är nedgången större än 10% krävs dessutom riksdagens medgivande. Enligt 7 § tredje stycket skall kassan göra anmälan till regeringen om grundfonden tas i anspråk för att täcka förlust.

Enligt 2 § SL förvaltas kassan av en styrelse, som består av nio ledamöter. Av dessa utses två ledamöter och lika många suppleanter av regeringen samt en ledamot och en suppleant av fullmäktige i riksgäldskontoret. Övriga sex ledamöter och sex personliga suppleanter för dessa utses på ombudsstämman av de av föreningarna valda ombuden. En av de ledamöter regeringen utser förordnas av regeringen till ordförande i styrelsen. Den av riksgäldsfullmäktige utsedde ledamoten är vice ordförande.

Stadshypotekskassan framhåller i sin skrivelse att låneverksamheten fortsatt att öka efter den senaste höjningen av grundfonden. Enligt kassastyrelsens bedömning kan den författningsbestämda upplåningsrätten komma att bli fullt utnyttjad mot slutet av 1983. Styrelsen hemställer därför att kassans upplåningsrätt vidgas genom en höjning av grundfonden.

Vad gäller höjningens storlek erinrar kassan om att låneanspråken i främsta rummet beror på bostadsbyggandets omfattning. Med hänsyn till den emissionsverksamhet som kassan förutser under den kommande tvåårsperioden föreslår kassan att grundfonden höjs med minst 2 miljarder kr. så att fonden blir lägst 12,5 miljarder kr.

Enligt styrelsens mening är det av särskild vikt att det finns en tillräckligt bred representation i styrelsen för mera betydande låntagargrupperingar. Med det antal styrelseplatser som nu finns till förfogande har det emellertid inte alltid varit möjligt att tillgodose rimliga önskemål om en allsidig

representation. Som exempel nämns att det f. n. inte finns någon representation för en så dominerande låntagargrupp som SABO-företagen.

Styrelsen har också tagit upp frågan om verkställande direktörens ställning i styrelsen. Enligt nuvarande bestämmelser är denne inte självskriven ledamot av styrelsen. Sedan länge har det dock varit praxis att verkställande direktören valts in på en av de platser som ombudsstämman förfogar över. Kassastyrelsen framhåller att verkställande direktören hos andra jämförbara institut, t. ex. centralkassorna inom jordbruksrörelsen och Sveriges allmänna hypoteksbank, är självskriven ledamot av styrelsen. Samma ordning bör nu införas för stadshypotekskassans del.

I fråga om styrelsens sammansättning föreslår kassastyrelsen dels att antalet ledamöter ökas från nio till tio dels att verkställande direktören blir självskriven ledamot. Kassastyrelsens förslag innefattar även att det i lagen skall anges att styrelsen skall utse en ställföreträdare för verkställande direktören (vice verkställande direktör), något som i praktiken redan sker, samt att ställföreträdaren skall vara suppleant i styrelsen.

Samtliga remissinstanser har tillstyrkt stadshypotekskassans framställning eller lämnat den utan erinran.

Jag delar uppfattningen att stadshypotekskassans upplåningsrätt nu är otillräcklig med hänsyn till den utlåningsverksamhet som kan förutses under åtminstone de närmaste två åren. I likhet med kassan och remissinstanserna anser jag att upplåningsrätten på samma sätt som tidigare bör ökas genom en höjning av grundfonden. Jag förordar att stadshypotekskassans grundfond höjs med 2 miljarder kr. från nuvarande 10,5 miljarder kr. till 12,5 miljarder kr. Detta förutsätter att 13 § SL ändras och att fullmaktige i riksgäldskontoret utfärdar en ny garantiförbindelse.

Jag vill erinra om att en höjning av grundfonden endast formellt ökar möjligheterna till upplåning. Denna upplåning sker genom lån mot obligationer men kan också – som i betydande omfattning f. n. görs för att finansiera upplåning för oprioriterade ändamål – ske genom lån mot reverser eller på annat sätt. Den faktiska upplåningen får liksom hittills anpassas till utvecklingen av den allmänna kreditpolitiken och den emissionskontroll som riksbanken kan utöva.

Vidare kan jag ansluta mig till kassastyrelsens förslag om att antalet styrelseledamöter skall ökas och att verkställande direktören skall vara självskriven ledamot i kassans styrelse. Jag har heller inget att erinra mot att i lagen införs bestämmelser om ställföreträdare för verkställande direktören. Förslagen förutsätter ändringar i 2 och 3 §§ SL. En följdändring föreslås i 6 § SL.

I detta sammanhang vill jag också ta upp en fråga som rör stadshypoteksföreningarnas långivning. Bestämmelser om långivningen finns i 19 och 28–32 §§ SL. Huvudregeln är att lån får ges endast mot betryggande säkerhet i form av panträtt i fastighet eller tomträtt (intecknings säkerhet) liggande inom 75% av egendomens värde. Dock får en förening i vissa fall

ge lån utan sådan säkerhet åt särskilt angivna låntagare. Dessa är samfällighetsförening, kommun, landstingskommun och sådan församling eller samfällighet som avses i lagen (1961:436) om församlingsstyrelse.

I propositionen 1982/83: 50 om vissa ekonomisk-politiska åtgärder m. m. behandlades bl. a. frågan om lån till underhåll av vissa bostadshus (bil. 5 s. 12). Det angavs att lån för underhållsåtgärder under år 1983 skulle finansieras via kapitalmarknaden och att detta lånebehov skulle beaktas när 1983 års ramar för bostadsinstitutens oprioriterade upplåning fastställdes. Underhållslånen skulle få användas till alla statligt belånade hyreshus som färdigställt under åren 1958–1975. I propositionen angavs vidare att en förutsättning för lån var att godtagbar säkerhet ställdes till förfogande och att i fråga om allmännyttiga företag kommunen måste vara beredd att gå i borgen för lånen. Vidare föreslogs att räntebidrag skulle ges till allmännyttiga företag och studentbostadsföretag. Riksdagen godtog förslaget (CU 8, rskr 112). I förordningen (1983: 40) om räntebidrag för underhållslån i vissa fall meddelades de bestämmelser som gäller för allmännyttiga bostadsföretag och studentbostadsföretag. En av förutsättningarna för räntebidrag är att lån beviljats av statshypoteksinstitutionen eller kreditaktiebolag.

Det har sålunda förutsatts att de allmännyttiga företagen vid behov skulle kunna använda kommunal borgen som säkerhet för underhållslånen. Stadshypoteksföreningarna har emellertid inte f. n. möjlighet att godta sådan säkerhet för sin långivning utom i ett speciellt fall som inte är tillämpligt här. Eftersom det visat sig att in-teckningssäkerhet i flera fall inte kunnat lämnas har föreningarna alltså inte, som förutsatts, kunnat lämna underhållslån.

Med hänvisning till vad jag nu anfört förordar jag att i SL införs bestämmelser som öppnar möjlighet för stadshypoteksföreningarna att godta kommunal borgen som lånesäkerhet. Bestämmelserna bör ges den utformningen att sådan borgen får godtas som säkerhet i särskilda fall. Därmed avses att det skall vara fråga om speciella typer av lån där statsmakterna, i likhet med vad som skett i samband med införandet av underhållslånen för år 1983, förutsatt att bostadsinstitutet skall kunna lämna lån mot säkerhet i kommunal borgen. Vidare bör i lagen anges att lån mot sådan säkerhet endast skall ges till bebyggelse som finansierats med stöd av statligt bostadslån.

Avslutningsvis vill jag framhålla att även vissa av de kreditaktiebolag som avsetts lämna underhållslån är förhindrade att lämna sådana lån mot säkerhet av kommunal borgen eftersom bolagsordningarna inte medger detta. För ändring av kreditaktiebolags bolagsordning krävs godkännande av regeringen. Jag är för min del beredd att medverka till att berörda kreditaktiebolag får samma möjlighet att lämna underhållslån som jag nu har föreslagit i fråga om stadshypoteksföreningarna.

Det här redovisade förslaget föranleder ändringar i SL:s bestämmelser

om stadshypoteksföreningarnas ändamål och deras lånerörelse. Möjlighet att lämna underhållslån mot säkerhet av kommunal borgen ges genom den föreslagna 30 a §. Förutom denna ändring föreslås även vissa redaktionella ändringar. Bestämmelsen om säkerhet i 19 § har sålunda ansetts kunna utgå eftersom motsvarande bestämmelse återfinns också i 28 §. Vidare har vissa bestämmelser angående långivningen överförts från 20 § till 19 §.

De föreslagna lagändringarna får anses vara av så enkel beskaffenhet att lagrådsgranskning inte är påkallad.

3 Hemställan

Jag hemställer att regeringen föreslår riksdagen att

1. anta inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i lagen (1968:576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar,
2. bemyndiga fullmäktige i riksgäldskontoret att utfärda en garantiförbindelse på 12,5 miljarder kr. att utgöra stadshypotekskassans grundfond i stället för den nuvarande förbindelsen på 10,5 miljarder kr.

4 Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag föredraganden har lagt fram.

Konungariket Sveriges Stadshypotekskassa

1983-02-23 Dnr 8/83

Till finansdepartementet

I 13 § lagen (1968:576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar stadgas att staten som grundfond för kassan ställer till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garanti-förbindelse på tio och en halv miljarder kronor (senast ändrad genom SFS 1982:133). Enligt bestämmelse i lagens 7 § får sammanlagda beloppet av kassans låneskuld ej uppgå till mera än tio gånger beloppet av grundfonden.

Kassans låneskuld får sålunda enligt bestämmelserna uppgå till 105 miljarder kronor. Den utelöpande obligationsskulden och skulden enligt utgivna kapitalmarknadsreverser uppgick den 31 januari 1983 till cirka 90,2 miljarder kronor resp. cirka 3,1 miljarder kronor. I beloppet ingår försålda men ej likviderade obligationer resp. reverser. Med hänsyn härtill uppgick den outnyttjade upplåningsrätten den 31 januari 1983 till cirka 11,7 miljarder kronor.

De anförda siffrorna aktualiserar frågan om upplåningsrätten.

Följande uppställning visar utvecklingen under senare år av kassans obligationsskuld och låneverksamhet:

År	Belopp utelöpande:		Nettoökning av ute-	
	obligationer	kapitalmarknadsreverser	stående hypotekslån	
	(vid slutet av resp. år)		mkr	%
	mkr	mkr		
1975	45 207		4 735	11,5
1976	49 452		4 512	9,8
1977	54 841		5 313	10,5
1978	61 409		6 743	12,1
1979	67 656		6 312	10,1
1980	73 037	713	6 141	8,9
1981	82 419	1 847	10 456	13,9
1982	89 087	3 022	7 825	9,2

Anm. I beloppen utelöpande obligationer och kapitalmarknadsreverser har räknats in vid resp. tidpunkt försålda men icke likviderade obligationer och reverser.

Som framgår av tablån har låneverksamheten fortsatt att öka. Riksbanken fastställer numera årliga ramar för bostadslåneinstitutens upplåning för såväl prioriterat som oprioriterat bostadsbyggande. För år 1983 medger ramarna en sammanlagd upplåning för stadshypotekskassans del om 12 650

miljoner kronor, varav 10 000 miljoner utgör upplåning för prioriterade ändamål. Det skall vidare framhållas att beloppet av de balanser inneliggande beviljade låneansökningar, som kassan huvudsakligen till följd av läget på kapitalmarknaden inte kunnat effektuera, uppgår till ett belopp som överstiger 9 miljarder kronor, varav närmare 8 miljarder kronor utgör prioriterade lån. Kassastyrelsen bedömer att den författningsbestämda upplåningsrätten kan bli fullt utnyttjad mot slutet av år 1983. Med hänsyn härtill hemställer kassastyrelsen att kassans upplåningsrätt nu vidgas genom att grundfonden höjs.

Vad gäller den ifrågasatta höjningens storlek kan erinras om att låneanspråken i främsta rummet är beroende av bostadsbyggandets omfattning. Det är angeläget att stadshypoteksinstitutionen kan fullfölja sina uppgifter inom slutfinansieringen av bostadsbyggandet. Långivningens närmare omfattning och inriktning blir beroende av bl. a. den allmänna kreditpolitiken. Med hänsyn till den emissionsverksamhet som kan förutses under den närmast följande tvåårsperioden föreslår styrelsen att höjningen av grundfonden bör ske med ett belopp av minst två miljarder kronor, dvs. till lägst tolv och en halv miljarder kronor.

Styrelsen vill i detta sammanhang också ta upp frågan om en lagändring som rör reglerna för kassastyrelsens sammansättning.

För närvarande gäller att styrelsen består av nio ledamöter. Regeringen utser två ledamöter och två suppleanter för dem och riksgäldsfullmäktige utser en ledamot jämte suppleant. Övriga sex ledamöter och lika många personliga suppleanter väljs på ordinarie stämma med ombud från stadshypoteksföreningarna. Mandattiden är tre år. Ombudsstämman väljer varje år två ledamöter jämte suppleanter. Regeringen förordnar en av de två av regeringen utsedda ledamöterna till ordförande. Den av riksgäldsfullmäktige utsedde ledamoten är vice ordförande. Bestämmelserna, som finns i 2 § stadshypotekslagen, har varit oförändrade sedan 1963.

Stadshypotekskassan svarar för den upplåning som behövs för de regionalt verksamma stadshypoteksföreningarnas verksamhet. Kassan har dessutom ett övergripande ansvar för hela institutionens verksamhet. Det statliga inflytandet i kassans rörelse via tre styrelseledamöter, varav såväl ordföranden som vice ordföranden, grundas på det statliga engagemanget i form av grundfonden.

De övriga sex styrelseplatserna disponeras alltså av ombudsstämman. Sedan lång tid tillbaka har i praktiken därvid gällt att en av ledamotsplatserna använts för inval av kassans verkställande direktör. Återstående platser jämte suppleanter har alltså återstått för dels representanter för föreningskollektivet mera allmänt sett, dels för viktigare låntagarkollektiv. I viss utsträckning har till styrelseledamöter invalts personer som kan

sågas representera både föreningsintresset och låntagariintresset. Styrelsen anser att det mot bakgrund av institutionens givna karaktär som låntagarassociation är särskilt viktigt att i styrelsen finns en tillräckligt bred representation för mera betydande låntagargrupper. Redan det förhållandet att stadshypoteksinstitutionens verksamhet expanderat mycket kraftigt – omsättningen har från 1969 till nu ökat från 18 miljarder kr. till 93 miljarder kr. – talar för att det kan finnas skäl att vidga styrelsen för att låntagariintresset bättre skall kunna tillgodoses. Med det begränsade antal styrelseplatser som funnits till förfogande har det också visat sig, att det inte alltid gått att tillgodose rimliga önskemål om en tillräckligt allsidig representation för olika intressegrupper. Det kan sålunda konstateras att i kassastyrelsen för närvarande inte finns någon representation för t. ex. en numera så dominerande låntagargrupp som SABO-företagen, låt vara att det finns i föreningsstyrelserna.

Frågan om en utvidgning av kassastyrelsen aktualiserar även en annan fråga, nämligen om verkställande direktörens ställning i förhållande till styrelsen. Enligt de nuvarande bestämmelserna är denne inte självskriven ledamot av kassastyrelsen. Som ovan nämnts har sedan länge den praxis tillämpats att verkställande direktören invalts i styrelsen på en av de sex styrelseposter som stämman förfogar över. Detta innebär att ombudsstämman endast i praktiken har haft fem styrelseposter att fördela mellan kassans olika intressentgrupper. Hos andra med stadshypoteksinstitutionen jämförbara institut skall författningen enligt verkställande direktören ingå som självskriven ledamot av styrelsen. En sådan ordning gäller t. ex. för centralkassorna inom jordbrukskasserörelsen och för Sveriges Allmänna Hypoteksbank. Enligt kassastyrelsens mening bör en motsvarande ordning nu införas i fråga om verkställande direktören i stadshypotekskassan.

Med hänsyn till angelägenheten av att underlätta för ombudsstämman att tillgodose berättigade önskemål om styrelserepresentation för viktigare grupper inom låntagarkollektivet föreslår kassastyrelsen att en ordning med verkställande direktören som självskriven ledamot införs utan att det antal ledamöter som väljs på stämman ändras. Detta innebär att antalet styrelseledamöter ökas från nio till tio.

Kassastyrelsen får alltså hemställa att bestämmelserna om styrelsen i stadshypotekslagen ändras i enlighet med vad som angetts i det föregående.

Förslag till lagändring bifogas. Även förslag till vissa följdändringar i det för institutionen gällande reglementet bifogas.

I behandlingen av detta ärende har deltagit styrelsens ordförande N. Erik Åqvist, vice ordförande Bernt Ekinge, ledamöterna Tryggve Ahlgren,

Edmund Gabrielsson, Evald Eklöf, Sven Gustafson, Georg Ringström,
Yngve Sundell och Lennart Warberg.

Styrelsen för
Konungariket Sveriges stadshypotekskassa

N. Erik Åqvist

Georg Ringström

Mats Rönnberg

Stadshypotekskassans lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1968: 576) om Konungariket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Kassan förvaltas av en styrelse med säte i Stockholm. Styrelsen består av *nio* ledamöter.

Kassan förvaltas av en styrelse med säte i Stockholm. Styrelsen består av *tio* ledamöter.

Regeringen utser två ledamöter och två suppleanter för dem för tre år. Fullmäktige i riksgäldskontoret utser en ledamot och suppleant för honom likaledes för tre år.

Verkställande direktören ingår som ledamot i styrelsen. Suppleant är dennes ställföreträdare (vice verkställande direktören).

Övriga sex ledamöter samt sex personliga suppleanter för dem väljs på ordinarie ombudsstämma. Av dessa väljs två ledamöter och deras suppleanter varje år för en tid av tre år. Val av ledamot eller suppleant sker för tiden till och med den ordinarie ombudsstämma som hålls under tredje året efter det år då valet förrättades.

Avgår vald ledamot eller suppleant före utgången av den tid för vilken han är vald, väljs ny ledamot eller suppleant för återstående tid vid nästa ordinarie ombudsstämma.

Regeringen förordnar en av de av regeringen utsedda ledamöterna att vara styrelsens ordförande. Den av riksgäldsfullmäktige utsedde ledamoten är styrelsens vice ordförande.

Regeringen bestämmer arvoden till de av regeringen och av riksgäldsfullmäktige utsedda ledamöter.

3 §

Verkställande direktör utses och entledigas av styrelsen.

Verkställande direktör och ställföreträdare för denne (vice verkställande direktör) utses och entledigas av styrelsen.

6 §

Ombud för föreningarna skall årligen före utgången av juni månad sammanträda till ordinarie ombudsstämma i Stockholm på tid, som kassans styrelse bestämmer. Stämman förrättar föreskrivna val av ledamöter och suppleanter i kassans styrelse samt av revisorer och suppleanter för dessa, avgör fråga om fastställande av balansräkningen och beslutar i fråga om ansvarsfrihet för styrelsen.

Extra ombudsstämma skall utlysas av styrelsen, när den finner det lämpligt eller revisorerna begär det.

Varje förening får till ombudsstämma utse fem ombud jämte fem suppleanter.

Nuvarande lydelse

Till ombud får ej utses ledamot eller suppleant i kassans styrelse eller *verkställande direktör* eller *annan tjänsteman* hos kassan.

Ingen får på ombudsstämman delta i behandling av fråga rörande avtal mellan honom och kassan. Ej heller får någon delta i behandling av fråga rörande avtal mellan kassan och tredje man, om han i frågan har ett väsentligt intresse som kan strida mot kassans. Detta äger motsvarande tillämpning på gåva från kassan och på rättegång eller annan talan mot honom eller tredje man.

Verkställande direktör eller annan tjänsteman hos förening eller av kassan utsedd styrelseledamot hos förening får ej såsom ombud vid ombudsstämma delta i beslut om ansvarsfrihet.

Föreslagen lydelse

Till ombud får ej utses ledamot eller suppleant i kassans styrelse eller tjänsteman hos kassan.

13 §

Som grundfond för kassan ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garantiförbindelse på *tio* och en halv miljarder kr.

Som grundfond för kassan ställer staten till förfogande en av riksgäldsfullmäktige utfärdad garantiförbindelse på *tolv* och en halv miljarder kr.

